

FORRADALMI HARCUNK ALKOTÓRÉSZE*

A MAGYAR SZÓ INDULÁSÁRÓL

Stanka Veselinov ott volt lapunk indulásánál, harmincöt évvel ezelőtt a tartományi pártbizottság őt, az agitációs és propagandabizottság vezetőjét bízta meg a feladattal, hogy szervezze meg a magyar nyelvű politikai napilap kiadását. Stanka Veselinov most így emlékszik vissza azokra a napokra, eseményekre.

— Ma, amikor a Magyar Szó harmincöt évéről szólunk, akkor tulajdonképpen az egész forradalmi sajtóra emlékezünk, azokra a lapokra, amelyek a JKP megalapítása után jelentek meg Vajdaságban. Ez a sajtó visszatükrözte azt a harcos utat, amelyet pártunk és tartományunk dolgozói megtettek. A munkásmozgalom lapjai kifejezték az akkori valóságot, a nehézségeket, a sikereket és győzelmeket. A magyar nyelvű sajtó ennek a forradalmi harcnak az alkotórésze volt. A Közakarát, a Szervezett Munkás és a többi lap is nemcsak azért jelent meg magyar nyelven, hogy tartományunknak ez a nemzetisége is utasításokat kapjon a forradalmi folyamatokról. Azért adták ki őket, hogy kifejezzék a párt politikáját és azokat a célokat, amelyeket a történelem nemzeteink és nemzetiségeink munkásosztálya elé állított azokban a viharos időkben, amelyeken forradalmi mozgalmunk keresztülment.

— Ez a sajtó egyúttal tanúbizonyságul is szolgál azokról a sikerekről és kudarcokról, amelyeket átéltünk, s azokról az áldozatokról, amelyeket forradalmi harcunk megkövetelt. Sajtónk tehát egyszerre volt szervező, nevelő, oktató, egyszóval harci fegyver a munkásosztály és Vajdaság nemzetei és nemzetiségei többi haladó erőinek a kezében. Ez alkalommal meg kell emlékeznünk mindazokról, akik ezeknél a lapoknál nagy lelkesedéssel dolgoztak, sokan az életüket adták, s azokról a harcokról, amelyeken a munkás- és a többi haladó sajtó nagy szerepet játszott. Enélkül nem érthetnénk meg azokat a sajtóságokat, amelyeket forradalmi mozgalmunk magában hordott.

— A Magyar Szó ezeknek, s az itt még nem említett lapoknak, még az ugyancsak gazdag háborús sajtónknak az utódja. A Magyar Szó köz-

* Interjú, Magyar Szó 1979. december 24-i számából.

vetlen előde a Szabad Vajdaság volt, ez nem sokkal Újvidék felszabadulása után megjelent, 1944 decemberében... A fegyveres harc még folyt. Emlékszem azokra a napokra. Amikor a tartományi pártbizottság a felszabadított Újvidékre jött, igen sok más tennivalója mellett az Agitprop elé állította a feladatot, hogy szervezze meg a magyar nyelvű napilap kiadását, és a szerb nyelvű napilapnak, a Slobodna Vojvodinának a további megjelenését. Megtudtuk, hogy a Futaki utcában van egy kisebb nyomda, elmentünk oda, ott találtunk néhány antifaszista nyomdászt, gépírót, gyorsírót. A nyomda elég jól fel volt szerelve gépekkel, de rotációs gép nem volt. Én akkor még partizán-egyenruhában voltam. Jelena Steiner, aki akkor mint gyorsíró dolgozott, még emlékszik rá, hogy a nyomdában összehívtam az embereket, és megkérdeztem, ki mit tud csinálni, ők elmondták, mihez értenek. Ezután léptünk kapcsolatba néhány magyar elvtárrsal, és hoztuk létre a Szabad Vajdaság szerkesztőségét.

— A szerkesztőség tagjai voltak: Kek Zsigmond, Gál László, Majtényi Mihály és Lévay Endre. A szerkesztőség alig néhány emberből állt, de ez a kis kollektíva felkészülten várta a legnagyobb feladatokat, sikeresen indította el és fejlesztette tovább a lapot. Az újvidéki utcákon aztán, nemskára megjelent a Szabad Vajdaság. A szerkesztőség, a nyomda dolgozói nem kérdezték, mennyi lesz a fizetés, mennyi a munkaidő, nem jutott idő a pihenésre, néha egész éjjel dolgoztak, hogy az úság idejében megjelenhessen. A közölt írások az akkori idők időszerű kérdéseivel foglalkoztak: a néphatalom megszervezésével, az egyenjogúság és a testvériség-egység elvének életre hívásával, a gazdaság talpraállításával, az ellátással, a közlekedéssel és a front állásával. A politikai és társadalmi akciót akkor a „Mindent a frontért — Mindent a győzelemért” jelszó jegyében vezettük. Ezt a célt szolgálták a feladataink, így a sajtó feladatai is. Hála az újságírók és a többi dolgozó áldozatkész és öntudatos munkájának a Szabad Vajdaság jól szerkesztett lap volt, és idejében megjelent. A legnagyobb nehézséget a papírhány és a távolabbi helységekben való terjesztés okozta.

— Ha megtudtuk, hogy valahol van újságpapír, szinte a hátunkon hoztuk el. A terjesztés is nagyon nehéz volt, akkor még akadozott a közlekedés, a posta sem működött még zavartalanul, a lapot pedig Topolyára, Szabadkára, Zentára, Zrenjaninba, egész Vajdaságba küldenünk kellett. Az Agitprop egy katonai dzsippel rendelkezett, de nehezen lehetett benzinhez jutni, a beszerzőink ekkor pálinkát vettek, és ezt cserélték el benzinné az orosz katonákkal. Így hordtuk a Szabad Vajdaságot és a Slobodna Vojvodinát, amíg később nem normalizálódott a közlekedés. A lapnak idejében el kellett jutnia az olvasóhoz, hát kénytelenek voltunk mindent megtenni.

Időközben azért Zrenjaninból még áthoztunk néhány gépet, a Vasút utcában egy házban helyeztük el őket, itt kapott helyet mindkét szer-

kesztőség. Itt volt a rotációs gép is. Emlékszem erre a pillanatra, a rotációval való találkozásra. Mi, akik a harctérről jöttünk, akik úgyszólván elszoktunk a várostól, az aszfalttól, most örömmel láttuk a rotációs gépből kijövő kész újságot. Egy idő után a Szabad Vajdaságból Magyar Szó lett, ez most a legolvasottabb lap Vajdaságban. Erre büszke lehet az egész kollektíva, mindenki, aki ott dolgozik.

Lejegyezte:
BURÁNY Nándor

GÁL LÁSZLÓ NYILATKOZATA*

— ... 1944 decemberében még dörögtek az ágyúk, nem is nagyon messze Újvidéktől. Szabadkán aránylagosan már két hónapos béke volt, már tartottunk egy nagygyűlést, amelyen magyar nyelven is beszélünk, illetve én beszéltem... Mégis meglepetés volt számunkra, hogy máris gondolnak arra, hogy napilapot adjanak ki magyar nyelven, mert hiszen vissza kellene emlékezni a megszállás alatti borzalmakra — nagyon sokan, nagy többség nem számított arra, talán még arra sem, hogy egyáltalán lesz itt még magyar szó, magyar újság.

Mi tudtuk, hogy lesz.

Csak nem szeretném, ha valaki is azt hinné, hogy ez a mi négyünk érdeme volt, hogy megindítottuk már decemberben az első magyar nyelvű napilapot... na, mi nem voltunk olyan bátrak, hogy ilyen ötlettel állhattunk volna elő. A Párt választott ki bennünket, a Párt küldött bennünket Újvidékre.

Bevallom, nem szívesen jöttünk... hát, megszoktuk Szabadkát, szerettük Szabadkát, az első hónapokat nagyon nehezen éltük át itt Újvidéken. De tudtuk, hogy kell az újság, tudtuk, hogy várják azt az újságot, tudtuk, hogy örömet fogunk szerezni azzal az újsággal — és eljöttünk.

Az első napok legszebb élménye volt számomra az az igazi szeretet, amellyel fogadtak bennünket a Slobodna Vojvodina munkatársai, mert hiszen egy házban, egy szerkesztőségi helyiségben dolgoztunk, tulajdonképpen nekik már valamelyes fölszerelésük volt, nekünk meg jóformán semmi, tőlük kaptuk az első írógépet. Aki emlékszik rá, a régi Reggeli Újság helyiségeiben volt mind a két újság; kezdetleges nyomdával, a megmentett nyomdagépek egy részével kezdtük a munkát.

Ma már mindenki tudja, ugye, hogy 1944. december 24-én jelent meg a Szabad Vajdaság első száma. Nem mindenki tudja azonban, hogy mi-

GÁL LÁSZLÓ 1973. december 23-án emlékezett vissza KARTAG Nándor riporter kérésére az Újvidéki Televízió MAGAZIN című műsorában, amely az akkor XXX. évfolyamába lépő Magyar Szóról készült. A 16 mm-es fekete-fehér film az Újvidéki Televízió filmtárában található meg, száma: 102/73.